

ความฉลาดทางอารมณ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3
และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ศึกษาธิการจังหวัดระยอง
Emotional Intelligence of Leadership of School Administrators
in the 21st Century Kalasin Primary Educational Service Area
Office 3 and Private Education Promotion Office Education
Department, Rayong Province

ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร^{1*} เยาวลักษณ์ จิรายุ² ศุภาพิชญ์ ตีรยานามวงษ์³

Ntapat Worapongphat^{1*} Yaowalak Jirayu² Supaphit Tirayanawong³

^{1,3} ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวและการศึกษา
และ สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ สถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก

Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship, Tourism
and Education Eastern Institute of Technology Suvarnabhumi (EITS)

and Educational Innovation Institute Association for the Promotion of Alternative Education

*Corresponding author e-mail: dr.thiwat@gmail.com

(Received: 14 July 2023, Revised: 30 August 2023, Accepted: 4 September 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษาก่อนศึกษาธิการจังหวัดระยอง 2. เปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษาก่อนศึกษาธิการจังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ระดับความเชื่อมั่น 0.92 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย คือครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาก่อนศึกษาธิการจังหวัดระยอง ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 คน และสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม

มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, ศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aims to: 1. Study the emotional intelligence level of administrators under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 3 and the Private Education Promotion Office. Rayong Provincial Education Office 2. Compare the emotional intelligence level of administrators under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 3 and the Private Education Promotion Office. Rayong Provincial Education Officer Classified by work experience Education level Size of the educational institution It is quantitative research. There is a research tool, including a questionnaire with a reliability estimate of 0.92, with a sample group/target group. Is a teacher who teaches in schools in the Praewa Kham Muang network group. Under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 3 and teachers teaching in schools under the Office of Private Education Promotion Rayong Provincial Education Officer The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. The sample size was 307 people and randomly selected using stratified random sampling. (Proportional Stratified Random Sampling) and then take the data collected from the questionnaire and analyze it using descriptive statistics consisting of percentage, mean, and standard deviation. and compared by t-test.

The results showed that

1) The level of emotional intelligence of school administrators according to the opinions of teachers who practiced teaching in Praewa Khammuang network schools. Under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3 and teachers who practice teaching in schools under the Office of Private Education. Education Department, Rayong Province Overall each side was at a high level.

2) The comparative results of emotional intelligence of school administrators according to the opinions of teachers who practice teaching in Praewa Kham Muang network schools. Under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3 and teachers who practice teaching in schools under the Office of Private Education. Rayong Provincial Education Office is classified by work experience education level and school size

Keywords: Emotional Intelligence, 21st Century, School Administrators

บทนำ

การบริหารงานหรือการทำงานในปัจจุบัน ผู้บริหารต้องเผชิญหน้ากับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา มีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นในการทำงานและก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย (ปฐมวิทย์ วิจิรวาท, 2565). เพราะนอกจากจะต้องบริหารจัดการภายในสถานศึกษาเองแล้ว จะต้องประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น นอกจากกระทรวงศึกษาธิการแล้วยังมีกระทรวงสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545) มาตรา 39 เรื่อง กรกระจ่ายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และ มาตรา 40 เรื่อง ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในเนื้องานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งเป็นภาระหน้าที่หนักของผู้บริหาร (วิมล พลทะอินทร์, พนายุทธ เขยบาล, นวัตกรรม หอมสิน, 2564) ทำให้งานมีความซ้ำซ้อน ซับซ้อนมากมายในงานของสถานศึกษา อาจทำให้เกิดความเครียดต่อบุคลากรในสถานศึกษาได้โดยเฉพาะผู้บริหารและคณะครู การควบคุมอารมณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องควบคุมพฤติกรรม อารมณ์เพื่อไม่ให้แสดงความก้าวร้าวออกมาให้เห็นหากไม่สามารถบริหารจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ย่อมส่งผลให้ประสิทธิภาพ

ของการบริหารงานต่ำลง (กนพร โพธิมณี, 2562, หน้า 1) อาจเกิดบรรยากาศความตึงเครียดในการทำงานของคณะครู ทำให้สุขภาพจิตและอาจรวมไปถึงสุขภาพกายของครูแย่ลงเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้บริหาร เกิดอคติภายในใจ หากมีการสื่อสารในด้านที่ไม่ดีออกไปก็อาจเกิดผลเสียต่อภาพลักษณ์ของผู้บริหารโดยตรง

ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความฉลาดทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องรู้จักใช้ความฉลาดทางอารมณ์ในการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้ร่วมมือกันทำงานจนบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จได้ ความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา ในการรับรู้ถึงความต้องการของเพื่อนร่วมงาน การมองโลกเชิงบวก การควบคุมอารมณ์ (วรัชพร อยู่ช้วน, กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, ชวนชม ชินะตั้งกูร, 2563) มีเช่นนั้นอาจเกิดความคลางแคลงใจ ความไม่เชื่อมั่นในตัวผู้บริหารจนนำไปสู่ความแตกแยกในองค์กรได้

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารงานเป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลให้งานมีคุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่คาดหวังไว้ ผู้ศึกษาจึงได้ตัดสินใจที่จะทำการศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรับรู้และนำข้อมูลไปเป็นแนวทางพัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพความสามารถในการบริหารของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพิจิตร เพื่อเกิดประโยชน์ต่อการบริหาร การศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพิจิตร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 และโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดจากการวิเคราะห์โดยการแจกแจงนับตัวแปรที่สนใจจากนักวิชาการและนักการศึกษา 8 ท่าน ได้แก่ Salovey and Mayer (1995); Goleman (2011) ซึ่งปรากฏไว้ในตารางที่

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 คน และสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามข้อมูลเท็จจริงเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียนในสังกัดโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (ลิ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, น.249) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25-0.75 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951, p.274; อ่างในบุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่น 0.92

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติการทดสอบค่า (t-test)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t- test)

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3

แสดงตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ ศึกษาธิการจังหวัดระยอง

(n= 307)

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการตระหนักรู้ตนเอง	4.09	0.47	มาก
2. ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง	4.03	0.41	มาก
3. ด้านการตั้งใจตนเอง	3.96	0.41	มาก
4. ด้านการเข้าใจผู้อื่น	4.11	0.45	มาก
5. ด้านการมีทักษะทางสังคม	4.02	0.51	มาก
รวม	4.04	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ ศึกษาธิการจังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการมีทักษะทางสังคม ของตนเอง และด้านการตั้งใจตนเองตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 ประสพการณ์สอนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ ศึกษาธิการจังหวัดระยอง

แสดงตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์สอน

(n= 307)

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	น้อยกว่า 15 ปี		15 ปีขึ้นไป		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการตระหนักรู้ตนเอง	4.11	0.47	4.03	0.46	1.29	0.197
2. ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง	4.03	0.41	3.99	0.41	0.65	0.517
3. ด้านความสามารถในการจูงใจ ตนเอง	3.99	0.42	3.95	0.36	0.16	0.867
4. ด้านการเข้าใจผู้อื่น	4.13	0.44	4.04	0.46	1.46	0.146
5. ด้านการมีทักษะทางสังคม	4.03	0.53	3.99	0.44	.466	0.642
รวม	4.05	0.37	4.00	0.34	1.03	0.303

จากตาราง 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

แสดงตารางที่ 3 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในในกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา

(n= 307)

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการตระหนักรู้ตนเอง	4.09	0.46	4.11	0.49	0.32	0.750
2. ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง	4.02	0.41	4.03	0.43	0.17	0.862
	3.95	0.39	3.99	0.47	0.64	0.524

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ปริญญตรี		สูงกว่าปริญญตรี		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
3. ด้านความสามารถในการจูงใจ ตนเอง	4.10	0.44	4.13	0.45	0.35	0.721
4. ด้านการเข้าใจผู้อื่น	4.02	0.51	4.03	0.51	0.19	0.691
5. ด้านการมีทักษะทางสังคม						
รวม	4.06	0.37	4.08	0.39	0.40	0.691

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในในกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

แสดงตารางที่ 4 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

(n = 307)

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ขนาดเล็กและ ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		T	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการตระหนักรู้ตนเอง	4.17	0.49	4.05	0.45	2.24	.026
2. ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง	4.11	0.42	3.99	0.39	2.69	.007
3. ด้านความสามารถในการจูงใจตนเอง	4.06	0.45	3.92	0.39	3.09	.002
4. ด้านการเข้าใจผู้อื่น	4.18	0.46	4.07	0.43	2.27	.024
5. ด้านการมีทักษะทางสังคม	4.07	0.56	4.00	0.48	1.19	.233
รวม	4.11	0.39	4.00	0.35	2.74	.006

จากตาราง 4 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยองจำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวม

แตกต่างกันและ รายด้านไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการเข้าใจผู้อื่น และ ด้านการมีทักษะทางสังคม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้านคือ ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และด้านการมีทักษะทางสังคม

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการมีทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และด้านการจูงใจตนเอง ตามลำดับ ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตำแหน่งที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น และบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ การเข้าใจผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญรวมถึงการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง และการที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ฝึกอบรมการเป็นผู้นำจึงทำให้สามารถนำความรู้ความสามารถที่มีไปใช้ในการบริหาร ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Goleman (1998) ที่กล่าวว่า บุคคลที่ตระหนักรู้ตนเองนั้น สามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ (สุพรรณิ วิชากุล, 2563) ที่ได้กล่าวว่า ความตระหนักรู้ตนเองเป็นการรู้สถานะของตนเอง รู้คุณค่าของตนเอง ซึ่งจะ เป็นกระบวนการเริ่มต้นไปสู่ความสำเร็จ ถ้าหากผู้ใดไม่มีความตระหนักรู้ตนเอง ย่อมเกิดความกลัวและเผยถึงความอ่อนแอในตัว ซึ่งสอดคล้องกับ (วันกิตติ ทินนิมิตร, เจษฎา นกน้อย, สัตยชัย ลั้งแท้กุล, 2563) ที่กล่าวว่า การตระหนักรู้ตนเอง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่รับรู้ และเข้าใจถึงความรู้สึกและความคิด อารมณ์ และความต้องการของตนเอง มีสติรู้เท่าทันความคิดความรู้สึกของตนเองและสามารถประเมินจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง สามารถแยกแยะผลดีผลเสียในการปฏิบัติงาน และมีความมั่นใจในคุณค่าและความสามารถของตน ซึ่งสอดคล้องกับ (ธนันท์ชัย ฉัตรทอง, 2565) ได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการตระหนักรู้ตนเอง อยู่ในระดับมากเช่นกัน ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง จำแนกตามตาม ประสบการณ์การสอนไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมและราย

ด้าน ไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการตระหนักรู้ตนเอง และด้านการมีทักษะทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้านคือ ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และด้านความสามารถในการจูงใจตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ (วรรณพร อยู่ชวน, กมลมาลย์ ไชย ศิริธัญญา, ชวนชม ชินะตั้งกูร, 2563) ที่กล่าวว่า การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น เป็นความสามารถในการเข้าใจที่มาหรือสาเหตุของอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลอื่น มีทักษะการปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่น ตามการตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคลเหล่านั้น เช่นเดียวกับแนวคิดของ Salovey & Mayer 1997 อ้างถึงในนิตดา แซ่ตั้ง, 2555) ที่ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการรู้จักอารมณ์ของผู้อื่นการเข้าใจผู้อื่นว่าเป็นความเห็นอกเห็นใจรู้ความต้องการของผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจผู้อื่นและเป็นที่ยอมรับทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ (วลัยพร ศรีรัตน์, ชนะศึก นิชานนท์, สุขุม เฉลยทรัพย์, 2565) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องรู้สึกเห็นใจผู้อื่น เห็นอกเห็นใจเมื่อผู้ร่วมงานประสบปัญหา จะต้องรับฟังและสนับสนุนผู้ร่วมงานสามารถวิเคราะห์งานเพื่อมอบหมายงานให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้ร่วมงานได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ (วันกิตติ ทินนิมิตร, เจษฎา นกน้อย, สัญชัย ลั้งแท้กุล, 2563) ได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล การบริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ซึ่งสอดคล้องกับ (วิชญพงศ์ ไชยธัญโรจน์, ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล, ทิวต์ มณี โชติ, 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ด้านการเข้าใจผู้อื่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

สรุป

สรุประดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ศึกษาธิการจังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเองด้านการมีทักษะทางสังคม และด้านความสามารถในการจูงใจตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ศึกษาธิการจังหวัดระยอง จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงานระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน และขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการตระหนักรู้ตนเอง และด้านการมีทักษะทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้านคือ ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และด้านความสามารถในการจูงใจตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยด้านการตระหนักรู้ตนเอง ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน ของตนเองได้ตามความเป็นจริง เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเอง รู้ลึกถึงต้องการและความสามารถรวมถึงทักษะที่ตนเองมีอยู่ ส่งผลให้เกิดความมั่นใจในตนเอง

1.2 จากผลการวิจัยด้านการเข้าใจผู้อื่น ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานตามความแตกต่างของครูในสถานศึกษา ปรับเปลี่ยนหน้าที่การทำงานที่ครูรับผิดชอบให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของครูแต่ละคน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแพรวาคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 และในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง และควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์กับประชากรอื่น เช่น บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร โพธิมณี. (2562). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, ขวนชม ชินะตังกูร. (2563). ความฉลาดทางอารมณ์ใน ศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 6(1), 190-204.
- ธนันท์ชัย ฉัตรทอง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1. *วารสารการสอนสังคมศึกษา*, 4(1).
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2558). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กทม: ดักสิลาการพิมพ์.
- ปฐมวิทย์ วิจิรวาท. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- วลัยพร ศรีรัตน์, ชนะศึก นิชานนท์, สุขุม เฉลยทรัพย์. (2565). รูปแบบเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 18(1), 37-54.
- วันกิตติ ทินนิมิตร, เจษฎา นกน้อย, สัญชัย ลั้งแท่งกุล. (2563). ความฉลาดทางอารมณ์ภาวะผู้นำและการยอมรับความหลากหลายส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของเจ้าหน้าที่ตำรวจใน 5 จังหวัดชายแดนใต้. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(4), 239-256.
- วิษณุพงศ์ ไชยธิกุลโรจน์, ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล, ทิวต์ถ์ มณี โชติ. (2564). ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคม. *วารสารการวัดประเมินผลวิจัยและสถิติทางสังคมศาสตร์*, 2(1), 17-26
- วิมล พลทะอินทร์, พนายุทธ เขยบาล, นวัตกรรม หอมสิน. (2564). ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตาม มาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 9(1), 125-125.
- วิโรจน์ นรารักษ์. (2562). บทบรรณาธิการ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 56(2), 3.
- สุพรรณิ วิชกุล. (2563). ผลของโปรแกรม ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนอาชีวศึกษาต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัย เทคนิคบางแสนจังหวัดชลบุรี. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9: วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 17(3), 868-881.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York : Bantam Books.
- Goleman, D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. New York : Bantam Books.
- Goleman, D. (2011). *Leadership : The Power of Emotional Intelligence*. Boston : More Than Sound.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activity. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Salovey, P., Mayer, J. D., Goldman, S. L., Turvey, C. and Palfai, T. P. (1995). *Emotional Attention, Clarity, and Repair : Explorind Emotional Intelligence Using the Trait Meta - Mood Scale*. *Emotion Disclosure and Health*. Washington: American Psychological.
- Yamane Taro. (1973). *Statistic: An introductory and lysis*. (2nd/ed). New York: Harpar and row.